

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 100 Lei,
fél évre 50 Lei, egyes szám 4 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta)
Református lelkész hivatal, a hová a
lap szellemi részére vonatkozó min-
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám
Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések
díja, reklamációk Konrád Géza címére
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő

Dicsőség a magasságban az Istennek!

Leomlok, leborulok előtted óh Uram!

Ajkamról elhaló hangokon száll Hozzád szívem félénk rebegése, innen e föld-
ről, a porból, mit sárrá olvasztott a könny, meg a vér. A szó elcsuklik számon: ez is
csak bűnömet szaporítja.

Most látlak, hogy nagy vagy! Eddig magam tartottam annak magamat, magam,
én a semmi. Most ismerem hatalmadat, ki belekontárkodtam dicső munkáidba és rontani
segítettem legnagyobb művedet, ölni a legdrágább életet: az embert.

Dicsőséget kergettem. Futottam érte szüntelen. Százszor megbollettam, százszor
felkeltem. Már láttam magam előtt, — mikor szétpattant, mint a buborék. Feláldoztam
érte mindent: nappalom és éjem, nyugalmam és álmom, jólétet, vagyont, szeretetet és
— óh a más örömet, boldogságát, becsületét, — talán életét is, csak hogy nekem legyen
hirem, nevem, dicsőségem.

És míg futottam, elfelejtettem mindent. Elfelejtettelek Téged. Elfelejtettem azt is,
hogy vagy. Mindennel törődtem, csak Teveled nem.

De Te nem felejtettél el. Szaladtam és megállítottál. Álmodtam és fölébresztettél.
Felmagasztaltam magam és Te megaláztál. Elvettél tőlem mindent, mit én csak a magaménak
hittem. Nyugalmam, jólétem, még azt is, miről balgán azt hívtam, hogy magam szerzem:
a mindennapi kenyeret. Elvetted szeretteimet. Egyiket messze földre vitted, másikat
csonkká, ronccsá tetted, harmadikat örökre elhívtad. — Lesujtál, leverteél, megaláztál.

Most itt vagyok leroskadva a porban, a vérben, a sárban. De nem zugolodom.
Nem félek kezedtől, megcsókolom. Megtanítottál. Nehéz a lecke, de köszönöm Atyám!

Tudom már, hogy semmi vagyok, — tudom már, hogy nagy vagy. Tudom már,
hogy az ember élete, mint az elviselt ruha, mint a széttépett rongy; minden dicsősége,
mint a meghervadt virág, mint a sirbatett halott. Egyedül csak Te vagy hatalmas, örök,
mindent tehető; Te vagy jó, irgalmas, örök szerető; Téged illet minden dicsőség, minden
magasztalás, nevedre szálljon örök hozsánna: Dicsőség a magasságban az Istennek!

Debreczeni István

A KÉT HARANG.

Messze-messze fönt, nagy hegyek között
Felér templom kárcsu tornya;
Kárcsu toronyban két szentelt harang
Hívők lelkét égbe vonja.
Kis, fehér templom tiszta, egyszerű,
Nincs benne dísz, nincs pompa, rang,
Istent imádni oda hívogat
A két testvér: a két harang.

Ércüket együtt termette a föld,
Egy tűz adott nekik testet;
Egyszerre szálltak a toronyba föl
És hirdettek hajnalt, estét.
Élőket az Urhoz hívogattak
S ha halottra hullott a hant,
Zengve, zokogva együtt sirattak
A két testvér: a két harang.

Egyszer csak régi lappangó tűztől
Lángra gyúlt a nagy világ
S nótás ajakkal, rózsás kalappal
Halni mentek hős daliák.
Boldog szivekből elszállt a béke
Mint elűzött, riadt galamb.
— Rémlúten kongott, sirva sikongott
A két testvér: a két harang.

A tűz, a véres gyilkos gyehe,na,
Futott, terjedt jobban, jobban.
Kis toronylépcsőn dúló ellenség
Tipró lába durván dobban.
Lopva viszi az egyik harangot
— Nyelvében már néma a hang —
Föl sem jadt, hogy elvált egymástól
A két testvér: a két harang.

(A nagyszalontai harangavató ünnepélyre.)
SZOMBATI-SZABÓ ISTVÁNNAK

Messze vitték az elrabolt zsákmányt
S összetörték zengő testét
Drága ércét ismét tűz olvasztá
S elfelejtett tornyot, testvért.
Nem tudta már, hogy harang volt egykor
S mennybe hívott: giling, galang.
A pokol dalát bömbölte, bögte
Az ágyúvá tett szent harang.

Az árva testvér búsan csengve bűg
Nyelvéből a hang is kihalt.
De megzendül megegyezően boldogan
Hirdetni a nyert diadalt!
Oh hogy fog zengeni, kongani majd
Bim-bam, bim-bam, giling-galang!
Szabad lesz, visszatér, tudja, várja
Az elrabolt testvérharang.

Aztán egyszer csak őt is elvitték;
Nem rabolva: könnyek között.
Ment, hogy keresse az elvált testvér —
S az ő teste is szétörögt,
Bár ujat nyert kohó tüzeben, de
Szájában is torz lett a hang.
S egymásnak vad, átkos ellensége már
A két testvér, a két harang.

Véres harcmezőn, csaták viharában
Oztoztatva ezer halált
A két testvér csak egymást keresie
Míg egymásra rá nem talált.
S szemben állnak gyilkos gyűlölettel
Torkukban bög, üvölt a hang —
De egyszerre, hirtelen elnémul
A két testvér: a két harang.

Aztán lassankint elhallgat minden.
Néma lesz a nagy csatatér.
Haldoklók ajkán elfogy a hörgés.
Szálló lelkük mind hazatér.
Nincs ellenség köztük; fönt a mennyben
Megkondul a békeharang.
S itt lent egymástól szétroncsolva áll
A két testvér: a két harang.

Debreceni István.

Egyházkerületi közgyűlés.

Ködös, borongós idő kint: nchezen kezd virradni, derülni a reggel. Ködös, borongós hangulat a lelkeken, mintha az idő is csak szymbólum lenne...

Kevéssel 9 óra után felhangzott Széll György elnöklő esperes ajkáról a szívünk érzéseit hiven kifejező áhitatos imádság. Utána Babós János világi elnök megnyitotta a közgyűlést. Tiszteről lemondott, de a közóhajnak engedve helyén maradt. Azután megkezdődött a tárgyalás. Örömmel vétetett tudomásul Csernák Béla és Széll György esperesek, Thúry Kálmán és Csaba Adorján egyházmegyei gondnokok és Csernák Béla kerületi főjegyző megválasztása. Az utóbbit különösen melegen köszöntött a közgyűlés, ki őszinte szavakkal mondott köszönetet.

Aztán a sérelmes rendeletek, irások következtek. Legelsőbbben is kerületünk ügye. Megdöbbenve értesül a közgyűlés, hogy a kormány a többször megújított ígéret dacára újból elhalasztotta az alakuló gyűlés engedélyének megadását és csak a vallásügyi törvényjavaslat letárgyalása utánra helyezte kilátásba. Kimutatjuk tehát, hogy a szervezetlenség, a püspöknélküliség mily nagy károkat okoz nemcsak egyházunknak, hanem mivel zsinatot nem tarthatunk, az államnak is és ismételen sürgősen kérjük az engedély megadását.

A himnusz eltiltó rendelet felől a végső határozat meghozatalát a zsinattól várjuk.

Az elemi és középiskolákra vonatkozó rendeleteket, mint amelyek régi törvényeinkkel, a békeszerződéssel, a szülői joggal, egyházi és iskolai autonómiáinkkal ellenkeznek és azokat megakarják semmisíteni, továbbá, mint amelyek pedagógia-ellenesek és lehetetlent kívánnak, nem hajthatja végre közgyűlésünk. Reménységgel várja a trón orvoslását, hova azóta a kérés eljutott, annál is inkább, mert ennek némi jeléről a gyűlés előtt való napon már híradás érkezett. Mint eddig és e határozatban, a további intézkedések megtételében is teljesen egyöntetűen jár el az erdélyi egyházkerülettel és erre nézve felhatalmazást adott az elnökségnek. E határozatokat méltóságos egyhangúsággal hozta meg a közgyűlés. — A vallásügyi törvényjavaslatra vonatkozólag jóvá hagyólag tudomásul vétetett az elnökség felterjesz-

tése, mely szintén összhangban van az erdélyi egyházkerület felterjesztésével.

Leghosszabb, komoly, minden tekintetben magas színvonalu vitát provokált a kulturadó ügye, melyhez Sulyok István, Szabolcska Mihály, dr Nagy Gábor, Széll György, Telegdi László, dr Thúry Kálmán, Böszörményi Lajos, Bede László, Takács Zsigmond stb. szólottak hozzá értékes felszólalásaikkal. A közgyűlés elfogadta a heles bizottság határozatait, köszönetét és elismerését fejezve ki a felbecsülhetetlen munkát végző Sulyok István bizottsági elnöknek. Megállapítja, hogy a 40 banis közíg. járulékot a kulturadó nem foglalja magában és ebből nem fedezhető. A tanítói fizetéseknel nem jöhet számításba, vagyis a kulturadó terhére nem számítható a földjavadalom, stóla, lakás és lakbér. Azokban az egyházakban, melyekben felekezeti iskola nincs, az iskola mielőbb visszaállítandó, de erre a kulturadó évi összegét visszatartani nem lehet. A tanítók korpótlékát 1000 leiben állapítja meg, de csak a felekezeti iskolánál eltöltött évek számíthatók be. A lakbért városon 2400, falun 1200 leiben szabja meg a közgyűlés. Kimondja egyszersmind azt is, hogy a mai tanítói fizetéseket a kulturadó terhére az egyházak nem változtathatják meg. A középiskolai tanárok fizetésével kapcsolatban megállapítja, hogy a tanítónőképzőknél működő polg. isk. képesítésű tanárokat a középiskolai tanárok fizetésének 65 %-a illeti meg. A szükségletek pontos összegezésénél kitűnt, hogy a középiskolák szükséglete 1 és fél millió, melyből csak 800,000 nyer fedezetet. Éppen ezért, meg a tanítói fizetések emelése véget felmerült az az indítvány, hogy a 20 lei-es adót 30-ra kell felemelni.

A vita legnagyobb része ekörül az indítvány körül folyt, míg végre is a közgyűlés napirendre tért fölötte, mivel ugyis csak a jövő isk. év elején lett volna aktuális és mivel még a 20 leies adó sem nyert végrehajtást. A kulturadó eredményesebb végrehajtása végett elfogadta a közgyűlés az általunk többször hangoztatott személyes választás, a megszervezett agitációs elvét. Felhívta az egyházmegyéket, hogy erre lelkes, vállalkozó lelkészi és világi tagjaiból bizottságot alakítson, mely az egyes gyülekezeteket felkeresve, igyekezzék a hiveket e nagyjelentőségű ügyben felvilágosítani és meggyőzni. A kulturadó munká-

lataihoz Debreczy Imre ny. posta-főtanácsost az adminisztráció végzésére alkalmazta.

Az esperesi értekezlet jelentésével kapcsolatban a vallásszérméi ügyekben orvoslásért, tulbuzgó alantás közegek rendreutastásáért folyamodunk. A nyugdíjügynél kitünt, hogy 266.000 lei a nyugdíjalapra levont összeg, melyben a bánáti és nagybányai egyházmegyéké nincs benne. Ezeknek áttételét kérve, megkérdezi kerületünk az erdélyi egyházkerület elnökségét, hogy a nyugdíjintézetet nem alkothatnák-e meg közösen. Mint magánúton értesülünk, ez könnyen megvalósítható, mert az erdélyiek számítottak reánk.

Nagyjelentőségű határozatot hozott egyházi életünk gazdagabbátételére a vasárnapi iskolák elrendezésével. Kimondta ugyanis, hogy 1924 szept. 1-től minden gyülekezet, illetve lelkész köteles bevezetni a vasárnapi iskolát, melyre nézve a jövő gyűlésre szabályrendeletet készített.

Az egyházmegyék kikerekítése ismét hasznát szenvedett, mivel a nagykarolyi egyházmegye az érmellékiéből nyerne kielégítést és így a kerület előbb felhívja nyilatkozattételre az érmelléki egyházmegyét.

A már ismert iskolabezárások ügyében, törvénytelen agrárügyekben és más sérelmek tárgyában felterjesztéssel él közgyűlésünk. A tárgysorozat többi részét gyorsan elintézték kölcsön és díjlevél ügyek és alapítványok képezték. Végül megalakította a missiói bizottságot és pártolásra ajánlotta a Bede László szerkesztésében megjelenő „Jó pásztor” c. vallásos lapot.

A közgyűlésen javarészen aggasztó és szomorú képek tárultak szemünk elé. De lelki szemeink fölemelő, elragadó képeket is láttak. Ezeket láttattak velünk lelkes és értékes világi férfaink vallástételei és megnyilatkozásai, köztük Telegdi László eredeti és meghatározó indítványa az egyházi vagyonváltságról, melyet majd külön ismertetünk és azok nagyszámu és nagyszámú alapítványok, melyek szintén külön megörökítést érdemelnek. Ezek a mi legbiztosabb alapjaink. Örömmel látjuk szaporodásukat: a jövőnket látjuk benne s ezért nem aggódunk, hanem bizunk és hálát adunk.

Értesítés. Napról-napra hoz a posta megrendeléseket a jövő évre szóló „Magyar Református Naptár”-ra, mely az elmúlt évben általános megelégedést érdemelt ki. Sajnálattal értesítem a mélyen tisztelt rendelők urakat, különösen akik miatt a nevezett Naptárt 1924-re nem adtuk ki és jövő évi szükségletüket nagytiszt. dr. Árkossy Jenő nyáradszeredai ref. lelkész urnak sziveskedjenek átírni, ki a Lelkészegyesület által kiadott „Magyarok Naptárát” megfogja küldeni. — Kiváló tisztelettel Béres Károly.

A mi ügyünk.

A magyar tanítóság, még inkább a ref. magyar tanítóság ügyéről van szó. Mélyen eltemetett ügy ez, mintha senkit sem érdekelne, de legkevésbé bennünket, romániai magyar ref. tanítókat.

Hiába minden beszéd, kár minden fáradságot; ezzel és ehez hasonló mondásokkal mi magunk temetjük ügyünket a feledés homályába.

És vajjon így érez-e mindenki. Így beszélnek-e azok az öreg 40 évet a tanító pályán töltött öreg kollegák, kik a rég óhajtott s még inkább kiérdemelt kis nyugdíj után vágyakoznak? Nyugdíj? hisz ez ma egy nem létező valami, ma már csak fogalom a felekezeti tanító életében, már csak a multból ismeri e szó jelentőségét. Szerény fizetésünkéből a multban levonták nyugdíjárulékainkat s ha valaki munkaképtelenné vált, legalább még tovább bírta tengetni nyomorult életét. Özegek, árvák is kapták az éhenhaláshoz nem épen sok kegydíjat. Ma nincs semmi.

Fizetésünk, megélhetésünk nincs biztosítva. Pedig munkánk sokszorosan megnehezített, sőt napról-napra több kötelességeket ró reánk. E munka elvégzése megőrli emberi szervezetünket, sokszor a kétségbeesésig fokozza a családostanítót. Szívünkben méltó elkeseredés, mély fájdalom él, de hivatásának magaslatán áll ma is a magyar felekezeti tanítóság. Örzi fájának kulturáját, nyelvét s habár sok mellőzésben van is része, de kitar és elhivatása parancsolta kötelességének eleget akar és eleget is fog mindenkor tenni.

Egyházi autonómiánkból folyó egyesületi életünk is vegetál. Nagy részben az egész vonalon. Nem csupán a nagyszalontai ref. tanító egyesületi életét értem, hanem mondhatni az egész kerületben. Talán még akkor sem tulzok, ha azt merem mondani az erdélyi kerületről is. Ezek a megyei tanítói egyesületek a régi alapon szerintem ma már nem felelnek meg a mai kor igényeinek. Nem pedig, mert oly szétszórta, hozzá egy-egy oly kevés tagot számlál, hogy határozatait s gyűléseit, melyek kulturális, tehát tanügyi és gazdasági érdekeinket szolgálnának, össze sem hívhatjuk, sokszor részvéttlenség miatt meg sem tarthatjuk, így tehát a célt nem is szolgálják.

A fent megnevezett cél érdekében szükségesnek tartanám és talán nem is maradok egyedül a felvetett eszmével, hogy alakítsunk egy oly egyesületet, melyben a tanítók és a lelkészek egy táborban, egyesületben tömörüljenek. Ez az egyesület az egész kerület, talán az egész ország területén levő összes a tanüggyel foglalkozó minden tanítót s lelkészt öleljen fel. Ez a testület foglalkozzon a kulturális tanügyi, természetesen a magyar tanügyi kérdésekkel. — Egyházi érdekeink szemmeltartásával. S a testület tagjainak gazda-

sági kérdéseiben is hozzon fontos határozatokat. Így aztán a tanítók és lelkészek e táborban együttesen még inkább közös erővel szolgálják a maguk és általa egyházaik célját is, melyek a felekezeti papság és tanítósnak, mint a Krisztus evangéliuma hirdetőinek egyedüli és szent céljuk és kötelességük.

Zörgessetek és megnyitjátok. Ha zörgetünk és elviselt fájdalmaink sebét feltárjuk és mindig és mindig bátran, jogosan felemeljük tekintélyes nagy táborunkban a mi jajjainkat — talán egyszer meghallgatásra hamarabb találunk. Mi pedig zörgetünk és így, de csak így nem vehetnek rajtunk diadalt, még a pokol kapui sem!

Adj a Isten, legyen úgy.

Nagyszalonta.

Mikó Pál.

Könyves Sámuel.

1852—1923.

„Atyám, én elvégeztem a munkát, melyet reám bízál.” Hadd hirdesse szélesebb körben János apostol szavaival e néhány szerény sor annak a férfinak áldott emlékezetét, ki egész életének tetteihez méltó utolsó nagy cselekedetével visszahozott egy kis egyházat a biztos halálból a halhatatlanságra. A férfi neve: *Könyves Sámuel* volt. Nagy cselekedete az, hogy végrendeletében a nagylaki református egyháznak 150,000 — Egy-százötvenezer Lei készpénzt hagyományozott. A kicsiny, szegény egyházközségnek ugyszólván egyetlen fia, kit Isten anyagiakkal bőven megáldott s az az egy is halhatatlanná tette nevét életében fáradszóró munkálkodásával, Pál apostol által leirt [1. Kor. 13. r.] mindent eltűrő, megbocsátó, soha el nem fogyó szeretetével, halálában pedig nagylelkű adományával. Kereskedő volt, évtizedek óta pedig vendéglős. Termete, testi alakja a legszebb, miben halhatatlan lélek lakhatott; valóságos apostoli fő, melyben csodálatos tehetség lakozott. Beszélte csaknem az összes európai nyelveket s a 72 éves öreg ur utolsó pillanatáig is tanult. Sokrástól—Kantig ismerte a bölcselőket. A világirodalom minden nagy alakját magyarázta. A régi 48-as eszméknek tántoríthatatlan híve, harcosa, a letűnt nagyoknak testi-lelki barátja.

Egész életében másokért dolgozott, mert családját, feleségét, 3 fiát hirtelen elvesztette. A kis család helyett fia lett sok ezer idegen s koporsóját a keresztgyermek százai, az igazi részvét s fájdalom könnyeit hullatók gyászos csapatai kísérték november 25-én utolsó útjára. Mindenkit szeretet, senkitől nem kért soha, mindenkinek adott s adományát, segítségét önmaga felejtette el, mert úgy gondolkodott, hogy annak biztosan nagyobb szüksége van arra a segítségre. Asztalánál

a koldus épen olyan kedves vendége volt, mint nem egyszer egy-egy miniszter. A vallásfelekezet tekintetében annyira nem tett különbséget, hogy pl. egy közeli alkalommal róm. kath. célra 5000 Leit adott. Szerette is mindenki. „Kedves Samu bácsi” volt mindenütt és sokan lesznek, kik e sorokat olvasva, visszaemlékeznek közel s távolban a régi, pótolhatatlan hű barátára. — Egyházunk presbyterét, társadalomnak, nemes intézményeknek szeretett vezérét vesztettük el.

A hatalmas testnek még sok esztendőig ígértünk, de Isten másként végezett. A testet eltemettük, de áldott lelke, nagy neve, szép emlékezete örökre a mienk marad!...

Dibáry József,
ref. lelkész.

Irodalom

Elég nekem az Isten kegyelme. I. kötet: ünnepi, egyházi beszédek. *Irtó dr. Baltazár Dezső.* Debrecen, 1923. Méliusz könyvkereskedés. Hatalmas, vaskos kötet. 300 oldal, 58 ünnepi, egyházi beszéd. Mintegy 2 évtized terméséből gyűjtötte össze a tiszántúli kerület nagynevű püspöke ezt a ma szinte feltűnést keltő terjedelmes kötetet. Baltazár beszédei, mint egész egyénisége, a legteljesebb mértékben eredetiek. Azok voltak már több, mint két évtizeddel ezelőtt, koncepciójukban épúgy, mint kidolgozásukban. A sablonos formáktól eltérően tár fel egy-egy bibliai ígét, történetrészletet, vagy egy-egy bibliai alak, legtöbbször Jézus jellemét, lelki világát, mindig pszichológiai alapon elemelve azt s aztán minden részekre osztás, vagy bárminő részletezés nélkül vetíti bele a feltárt képet a jelen életbe, hallgatóinak lelki világába. Legtöbbször néhány, kemény és súlyos mondatlalt vonja meg a párhuzamot, vagy szinte teljesen rákibizsa annak megtételét.

Igy beszédeinek tartalmát ezzel a két szóval jellemezhetjük: ige és élet. Igen, mert nincs benne más, csak Isten ígéje és mindig evangélium, még akkor is, ha ó-szövetségi textust fejteget. Evangéliumot hirdet akkor is, ha feddőzik, akkor is, ha minden az ellenkezőjét hirdeti, hiszen háborus napjenteiken is erről predikál: Bizzatok: én meggyőztem a világot!

Az ige mellett az élet beszédeinek másik karakterisztikuma. Nagy élettapasztalatról tesz bizonyosságot e könyv. Az élet számtalan részleteinek s bennük az embernek és az emberi léleknek tökéletes ismerete, látó szemmel és érző szívvel való megfigyelése nyilvánul meg mindegyik beszédében. Ezért szinte egy darab történelem e kötet. Nem az adatok nehézkes felsorolása, hanem a különböző időben, különböző képen elő és meg-

nyilvánuló emberi lélek feltárása nyújt benne a jövő történet írójának gazdag és értékes anyagot. Két évtized története van benne. A béke vizeinek csendes hullámszája, a háború megrázkódtató, pusztító vihára, a forradalom vulkánjainak kitörése és a békétlen békének sok emésztő gyötrelme.

Előadásmódja, nyelve egyszerű és mégis gazdag és színes, mindenképp pedig erőteljes és teljesen eredeti, egyéni. Gazdag, mert gondolatoknak köntöse, színes, mert ellentétek, képek, hasonlatok a diszei és erőteljes, mert minden mondata úgy hat reánk, mint egy-egy nehéz kalapácsütés, melyre a szívek zárja felpattan, hogy sötét homályába bevilágítson a mennyei világosság. Ezért tudja az ige által olyan meggyőző erővel adni a nyugalmat és ezért tud olyan biztosan irányítani.

A jelen első kötet után nagy óhajással várjuk a másodikat és vele egyházi irodalmunk további gazdagodását.

D. I.

Egyházi hírek

A magyarság sérelmei a király előtt. A romániai Magyar Párt és magyar egyházak küldöttei november hó 30-án délután jelentek meg a király előtt, átnyújtván a kihallgatás alkalmával a magyar nemzeti kisebbség és a magyar felekezetek sérelmeit. — A református egyház részéről Nagy Károly püspök és Ugron István főgondnok járultak a király elé s az általuk beszéd kíséretében átadott memorandumban az iskolákra vonatkozó kívánságokat a következőkben terjesztették a király elé: 1. Ejtse el a miniszter ur a román nyelvnek az I. és II. elemi osztályban való tanítását, amely súlyos paedagógiai és didaktikai nehézségekbe ütközik. A III. és IV. osztályban a román nyelvnek, csak mint tantárgynak tanítását írja elő s tartsa fenn továbbra is a történelemnek, földrajznak magyar nyelven való előadását, mivel ezeknek román nyelven való előadás [nem tekintve egyéb legyőzhetetlen nehézségeket], két-nyelvűvé tenné a felekezeti iskolát, pedig egy iskolának csak egy tannyelve lehet. Ebből kifolyólag 2. Ejtse el a Miniszter ur azt a rendelkezését, hogy az elemi iskola VI. osztályában, valamint a középiskolák IV. és VIII. osztályában az abszolváló vizsgák a történelemből, földrajzból és alkotmánytanból román nyelven tétessenek le. 3. Helyezze hatályon kívül a más vallású tanulóknak a felekezeti [elemi és közép] iskolákba való felvételét eltiltó rendelkezését. 4. Ejtse el a Miniszter ur azt a követelését is, hogy tanulóink románul tegyenek kiegészítő vizsgálatot s enge-

délyezze a vizsgálatnak magyar nyelven való letételét. Helyezze hatályon kívül a középiskolai tanároknak román nyelvű vizsgálatait, ha pedig ragaszkodik rendelkezéséhez, hogy a vizsga románul tétessenek le, adjon erre 4—5 évi időhaladékot. — A küldöttségek tagjaival Ferdinánd király hosszabban elbeszélgetett s minden irányban informálni igyekezett magát a kisebbségek sérelmeiről.

Dr Sartoryus Ernő, genfi tanár, a Ker. Ifj. Egyesületek Világszövetségének főtitkára, Bukarestből jövet, e hó 6 ik napján látogatta meg a nagyvárad egyházat s d. u. 5 órakor szép közönség jelenlétében tartotta meg propaganda előadását a ref. tanítónőképző-intézet dísztermében. Első, inkább általánosságban mozgó előadása után, amelyben a Ker. Ifj. Egyesületek eredetét és célját ismertette, a különböző iskolákból összegyűlekező ifjaink előtt egy másikat is tartott, amelyben eleven humorral festette a cserkesz ifjak életét; előadásával nem egyszer keltett derült hangulatot. Az ifjak vallástanáruk vezetése alatt szép énekeket adtak elő és egyik társuk meleg szeretettel üdvözölte a főtitkár urat, aki december 7-én reggel folytatta missziói körutját — Sajnos, hogy a mi ifjaink a cserkészet áldásaiban ez idő szerint nem részesülhetnek, mert falvainkban az ifjusági egyesületek alakítása akadályokba ütközik. Amint azonban a Keresztény Ifjusági Egyesületek működése elől ezen akadályok elhárulnak, ifjaink között teljes erővel meg kell kezdenünk egyházunk és népünk erkölcsi és vallásos megújodására vezető ezen munkát. A nagyvárad egyházközségben ilyen hit- és erkölcsépítő munka folyik az iparos ifjak között, Csorja Gyula s-lelkész vezetése alatt.

Fejedelmi alapítvány. Dr Fráter Imre, a biharmegyei kórház nemrég elhunyt kiváló főorvosa, nagyvárad presbyter és egyh. megyei tanácsbíró bőkezű alapítvánnyal tette örökre emlékezetessé nevét református egyházunk és nevelésügyünk történetében. Vagyonának legnagyobb részét, 500 holdas álmódi birtokát végrendeletében a debreceni kollégiumra hagyta azzal a rendeltetéssel, hogy jövedelme elsősorban rokon, azután más érdemes tanulók taníttatására szolgáljon. A szinte fejedelmileg gazdag alapítvány dr Fráter Imre és felesége Jelencsik Erzsébet nevét viseli. Ezen kívül még több kisebb összeget hagyott más intézményeknek és egyháznak. A nemeslelkű, egyházat és egyháza iskoláját ily hiven szerető kiváló férfiú nevét újlag meghatva örökitjük meg és áldjuk emlékeztét.

Egy 55 kilogram súlyú harang eladó. Érdeklődők Konrád Géza püspöki titkárhoz forduljanak.

Szép kulturális alapítóány. Néhai Balogh Mihály, volt nagyszalontai orsz. képviselő és presbyter emlékére felesége, jelenben Fráter Emilné 10.000 Lei alapítványt tett a nagyszalontai református egyháznál, melynek kamataiból református tanulókat segítve, vagy jutalmazzanak „főcélú képezvén a református tanügyet azon a magaslaton megtartani, melyen minden időben oly büszkén állott.”

Hivatalos rész.

Pályázat.

A patóházi ref. egyház orgonista kántortanítói állására a pályázati kérvények benyújtásának határidejét folyó hó 25-ig meghosszabbítja. Javaslalom az „Egyházi és Iskolai Szemle” 23. számában közöltek. Pályázhatnak orgonázni tudó férfi- és nőtanítók. Az állás a f. iskolai évre helyettesítéssel töltetik be.

Patóháza, 1923. december 9-én.

Barkász Imre,
lelkész.

Pályázat alatt áll a szilágyszolnoki egyházmegyébe tartozó Érszakácsi ref. egyházközség kétféle régi felekezeti iskolájánál üresedésben levő orgonista-kántortanítói állás Javaslalom: tisztességes lakás, földhaszonélvezet: 5 kat. hold 945 m² ööl szántó, 5 kat. hold 750 m² ööl rétnek 1/3 része, urbéri legeltetési jog, 20 [husz] köből buza, áramsegély, illetve egyházkerületi segély, esedékes a leérkezéskor, stóla — Az állás a választás jogerőre emelkedése után elfoglalandó. Pályázati határidő január 20. A szükséges okiratok a szilágyszolnoki ref. egyházmegye espereséhez küldendők. [Szilágyvm.: Szilágycseh.]

Egyházak, dalárdák, iskolák figyelmébe!

Harmonium (PAJKR gyártmány) erős hangú, fekete eladó!!
Oradea-Mare—Nagyvárad, Lukács György-u. 34.
Váradyánál.

Bibliák és újtestamentumok, énekeskönyvek,

kottás halleluják, bibliai képes albumok, bibliai mondásos fali képek, levélpapírok és levelező lapok, továbbá mindenféle vallásos, építő könyv, irat és traktátus legutóbbi forrása egész Románia területén az

Evangeliumi Missió
IRATTERJESZTÉSE, CLUJ—KOLOZSVÁR

Trefort-utca 13-ik szám, földszint.

BÉRES KÁROLY

könyvnyomda, papírraktár, könyv- és írószerkereskedés

a „Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület”
vallástani kézikönyveinek kiadója és főbizományosa

ORADEA-MARE—NAGYVÁRAD,
Ferdinánd király körút (Rákóczi-út) 14. szám.

Nagytszeteletű Esperes, Iskolaszéki Elnök,
Igazgató és Tanító urak figyelmébe!

Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy a Királyhágómelléki Református egyházkerület közgyűlése 57/1923 számú határozatával engem bizott meg a főhatósága alá tartozó iskolákban az új tanévre kötelező használatra elrendelt s más kiadású könyvekkel nem helyettesíthető

Református Vallástani kézikönyvek

kizárólagos kiadásával, terjesztésével és mélyen tisztelt Uram kiszolgálásával. Már megjelent és kaphatók a következő új kiadású vallástani kézikönyvek:

A református gyermek első valláskönyve, az el. isk. I. o. sz. 12. részére, írta Zöld Mihály, ref. lelkész 10—
Református Vallástani kézikönyv, az el. isk. III. o. sz. írta Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-int igazg. 12—
Református Vallástani kézikönyv, az el. isk. IV. o. sz. írta Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-int igazg. 12—
Az O-szövetségi kijelentés története, [Bibl. ism.] Kézikönyv a középisk. [polg., gym., lyc., fiu- és leányisk.] I. oszt. r., írta Farkas Kálmán főgymn. tan. 16—
Az U-szövetségi kijelentés története, [Bibl. ism.] Kézikönyv a középisk. [polg., gym., lyc., fiu- és leányisk.] II. oszt. r., írta Farkas Kálmán főgymn. tan. 16—

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület főhatósága alá tartozó el. néniskolákban a következő tankönyvek használandók az 1923/24. tanévre a vallástani kézikönyveken kívül:

I. oszt. Dr Caba Ágoston, Fonomimikai ABC . . . 15—
II. „ Dr Caba Ágoston, Abecedar fonomimic, román nyelvű ABC . . . 14—
Dr Caba Á.—Nagy V. Olvasókönyv . . . 22—
III. oszt. Dr Caba Á.—Nagy V. Olvasókönyv . . . 24—
Dr Caba Ágoston, Gramatica română [román nyelv-tan] magyar—román szótárral IV-ik kiadás . . . 16—
Coroiu, Biharmegye földrajza . . . 7—
Coroiu—Dr Caba—Nagy, Biharmegye kézi térképe . . . 8—
IV. oszt. Dr Caba Á.—Nagy V., Olvasókönyv . . . 26—
Dr Caba Ágoston, Románia földrajza . . . 16—
V.—VI. oszt. Több tanítók magyar olvasókönyve . . . 34—
Ioanovici, Románia alkotmánytana . . . 13—
Szebesztha—Bányai, Természettan . . . 18—
Szeiler Miklós, Természettan és vegytan . . . 18—

Raktáron tartom az iskolákban használandó: új szótárokat, térképeket, címereket, irkákat, füzeleket, mindenféle fekete és színes írónokat, krétákat, szivacsokat, törölógummit, tollszárakat, legjobb minőségű tollhegyeket, tintákat, palatáblákat, palavesszőket stb. itt fel nem sorolható cikkeket és azokat a legolcsóbb napi árakon szállítom.

Ezeket kívül ajánlom a legjobb mintájú, román—magyar szövegű iskolai nyomtatványokat:

Értesítő-könyvecske, füze . . . 1 drb Lei 3-50
Elemi iskolai bizonyítvány . . . 1 Lei 1—
Felvételi napló, külv . . . ivenként Lei 3—
Felvételi napló, belv . . . Lei 3—
Előmeneteli és mulasztási napló . . . Lei 3—
Haladási napló . . . Lei 1-50
Haladást mutató íráslapok, magyar, német, vagy dictandó vonalzással . . . darabonként Lei 1-50
Tanrend . . . Lei 1—
Iskoláknak, ha egyszerre rendelik meg a tanulóknak szükséges könyveket és írószereket, engedményt nyújtok. Midőn eddigi szíves pártfogását hálásan köszönöm meg, kérem szíves jóindulatát új vállalatom iránt is fenntartani. Nb. megbízásait kérve, legszolidabb, pontos kiszolgálásomról előre is biztosítva,
BÉRES KÁROLY